

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA

Z HISTORII

rok szkolny 2023 / 2024

Nauczyciele uczący:
mgr Barbara Cieślar-Kurek
mgr Aleksandra Przeźmińska
mgr Ilona Puchała

W nauczaniu korzysta się z podręczników:

Klasa IV - "Wczoraj i dziś" podręcznik do historii dla klasy czwartej szkoły podstawowej. Bogumiła Olszewka, Wiesława Surdyk – Fertach, Grzegorz Wojciechowski. Wydawnictwo Nowa Era.

Klasa V – "Wczoraj i dziś" podręcznik do historii dla klasy piątej szkoły podstawowej. Grzegorz Wojciechowski. Wydawnictwo Nowa Era.

Klasy VI – "Wczoraj i dziś" podręcznik do historii dla klasy 6 szkoły podstawowej. Bogumiła Olszewka, Wiesława Surdyk – Fertach, Grzegorz Wojciechowski. Wydawnictwo Nowa Era.

Klasa VII - "Wczoraj i dziś" podręcznik do historii dla klasy siódmej szkoły podstawowej. Jarosław Kłaczek, Anna Łaszkiwicz, Stanisław Roszak. Wydawnictwo Nowa Era.

Klasa VIII - "Wczoraj i dziś" podręcznik do historii dla klasy ósmej szkoły podstawowej. Robert Śniegocki, Agnieszka Zielińska. Wydawnictwo Nowa Era.

I. Ogólne zasady oceniania uczniów:

1. Ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia polega na rozpoznaniu przez nauczyciela poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań wynikających z podstawy programowej i realizowanych w szkole programów nauczania uwzględniających tę podstawę.
2. Na początku każdego roku szkolnego nauczyciel uczący informuje uczniów i rodziców o:
 - a) wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych
 - b) sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów
 - c) zasadach poprawiania bieżących ocen
 - d) warunkach i trybie uzyskiwania wyższej, niż przewidywana, rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych
3. Nauczyciel stosuje zasadę systematycznego i bieżącego oceniania.
4. Uczniowie klasy IV nie otrzymują oceny niedostatecznej w pierwszych dwóch tygodniach nauki.
5. Oceny są jawne dla ucznia i jego rodziców.
6. Nauczyciel jest zobowiązany do informowania ucznia o każdej ocenie bieżącej, którą wpisuje do dziennika.
7. Ocenianiu bieżącemu podlegają następujące formy aktywności ucznia: pisemne prace klasowe (sprawdziany, testy), kartkówki, odpowiedzi ustne, prace domowe, praca ucznia na lekcji (indywidualna i zespołowa), prace dodatkowe, aktywność oraz szczególne osiągnięcia w konkursach.

A) prace klasowe (sprawdziany):

- przeprowadza się w formie pisemnej, a ich celem jest sprawdzenie wiadomości i umiejętności ucznia z danego działu lub większej partii materiału.
- prace klasowe są obowiązkowe dla ucznia. W przypadku choroby uczeń ma obowiązek zaliczyć pracę klasową (sprawdzian) w terminie uzgodnionym z nauczycielem na zajęciach dodatkowych.
- nauczyciel ma obowiązek poinformować uczniów o terminie i zakresie tematycznym pracy klasowej (sprawdzianu) z tygodniowym wyprzedzeniem.
- nauczyciel powinien wpisać swój termin w dzienniku lekcyjnym. Uczniowie zapisują termin

sprawdzianu w zeszycie.

- każdą pracę klasową poprzedza lekcja powtórzeniowa, na której nauczyciel zwraca uwagę uczniom na najważniejsze zagadnienia z danego działu.
- korzystanie z niedozwolonych źródeł w czasie prac pisemnych, stwierdzone przez nauczyciela, równa się ocenie niedostatecznej.
- nauczyciel jest zobowiązany oddać i omówić sprawdzone prace w ciągu dwóch tygodni. Ocenione prace klasowe uczeń i jego rodzice otrzymują do wglądu na czas określony przez nauczyciela. Nieoddanie podpisanej przez rodziców pracy klasowej w wyznaczonym terminie jest traktowane jako brak ~~zadania domowego~~ – może skutkować oceną niedostateczną.
- Prace klasowe (sprawdziany) przechowuje nauczyciel danego przedmiotu do końca danego roku szkolnego.

B) kartkówki

Rodzice mają prawo wglądu do prac klasowych swojego dziecka.

- kartkówki są obowiązkowe dla ucznia i obejmują zakresem 3 ostatnie tematy lekcyjne. Sprawdzają wiedzę bieżącą.
- nauczyciel informuje o planowanej kartkówce,
- najwyższą oceną uzyskaną z tej formy sprawdzenia wiedzy jest „bardzo dobry”.

C) Aktywność ucznia na lekcji:

- Aktywność jest oceniana „+”.
- uczeń otrzymuje plus za m.in. zgłaszanie się do odpowiedzi i udzielanie poprawnych odpowiedzi, samodzielne rozwiązywanie problemów, współpracę w grupie.
- za plusy nauczyciel stawia uczniowi ocenę bdb. Ilość plusów potrzebną do uzyskania oceny bdb określa dany nauczyciel.

D) odpowiedzi ustne:

- w trakcie odpowiedzi ustnej obowiązuje zakres ostatnich 3 tematów lekcyjnych. - uczeń może raz w ciągu półrocza zgłosić nieprzygotowanie do lekcji.

E) prace domowe

- ~~- uczeń może 1 raz w ciągu półrocza zgłosić brak zadania domowego.~~
- ~~- zadania domowe są sprawdzane na zajęciach : uczeń dostaje “+” lub ocenę. Pięć “+” daje ocenę bardzo dobrą (5) za zadania domowe.~~

8. Przy ustalaniu oceny nauczyciel bierze pod uwagę:

- Znajomość i rozumienie treści programowych.
- Opisywanie zjawisk i procesów historycznych z użyciem terminologii.
- Znajomość faktów oraz dostrzeganie ich przyczyn i skutków.
- Znajomość i ocena postaci historycznych.
- Znajomość dorobku kulturalnego.
- Umiejętność posługiwania się mapą.

- Umiejętność analizy tekstów źródłowych.
- Umiejętność wykorzystania związków przyczynowo – skutkowych.
- Umiejętność samodzielnego poszukiwania informacji.
- Synchronizacja wydarzeń w Polsce, w Europie i na Świecie.

9. Stosuje się następującą procentową skalę oceny prac klasowych i sprawdzianów:

0% - 29% niedostateczny

30% - 49% - dopuszczający

50% - 74% - dostateczny

75% - 89% - dobry

90% - 99% - bardzo dobry

100% - celujący

10. Ustala się następujące wagi ocen:

Formy sprawdzania wiadomości i umiejętności	Waga oceny
Sprawdzian wiedzy i umiejętności, prace klasowe	10
Udział w konkursach i olimpiadach historycznych	10
Ćwiczenia sprawdzające wybrane umiejętności i wiedzę	9
Prace samodzielne (referaty, prezentacje, gazetki, plakaty)	8
Kartkówka	7
Odpowiedź ustna	7
Zadania domowe	5-7
Aktywność (w tym: Uroczystości patriotyczne)	7-8
Zeszyt	4

11. Uczniowie są klasyfikowani dwukrotnie w ciągu roku szkolnego:

na koniec I semestru – klasyfikacja śródroczna oraz na koniec roku szkolnego – klasyfikacja roczna.

12. O przewidywanej ocenie niedostatecznej nauczyciel jest zobowiązany poinformować ucznia i jego rodziców na miesiąc przed rocznym posiedzeniem Rady Pedagogicznej.

II. Zasady poprawiania ocen i uzupełniania braków

1. Uczeń ma prawo poprawić każdą ocenę bieżącą (do oceny dobrej) w terminie i formie ustalonej przez nauczyciela.
2. Poprawa prac pisemnych odbywa się tylko raz na zajęciach dodatkowych.

3. Ocena uzyskana z poprawy jest obowiązująca, przy zachowaniu ważności oceny pierwszej.
4. Uczeń, który nie pisał pracy klasowej (sprawdzianu) ma obowiązek zaliczenia tej pracy na zajęciach dodatkowych w terminie ustalonym z nauczycielem.
5. Uczeń, który w dodatkowym terminie, nie przystąpił do napisania pracy klasowej (sprawdzianu) otrzymuje ocenę niedostateczną.
6. Uczeń, który był nieobecny na zajęciach ma obowiązek uzupełnić braki w terminie ustalonym przez nauczyciela.

III. Sposoby przekazywania informacji zwrotnej:

1. Uczniowie i rodzice są informowani o ocenach bieżących poprzez wpisy w dzienniku elektronicznym oraz zeszyte ucznia lub wpisie oceny na pracy klasowej (sprawdzianie).
2. Rodzice mogą zgłosić problem z opanowaniem materiału przez ucznia podczas zebrań (konsultacji) ustalonych harmonogramem lub przez dziennik elektroniczny.
3. System oceniania jest jawny dla uczniów i rodziców i jest dokumentem dostępnym w szkole. Na początku każdego roku szkolnego nauczyciel zapoznaje uczniów i ich rodziców z zasadami oceniania obowiązującymi na lekcjach historii oraz historii i społeczeństwa.

IV. Kryteria poszczególnych ocen

Ocena celująca

Ocenę tę otrzymuje uczeń, który:

- opanował materiał nauczania w stopniu bardzo dobrym a ponadto:
- bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach historycznych lub olimpiadach pokrewnych lub
- posiada wiedzę wyraźnie wykraczającą poza obowiązujący program nauczania - pracuje nad pogłębieniem wiedzy historycznej czytając literaturę popularno – naukową (komiksy historyczne, książki dla dzieci i młodzieży, czasopisma historyczne).

Ocena bardzo dobra

Ocenę tę otrzymuje uczeń, który opanował pełen zakres wiadomości i umiejętności przewidzianych programem nauczania oraz potrafi:

- sprawnie poruszać się w tematyce historycznej,
- wykazać się znajomością pojęć i terminów oraz umiejętnością poprawnego ich zastosowania, -samodzielnie zdobywać wiedzę i umiejętności,
- przeprowadzać prawidłową analizę związków przyczynowo-skutkowych, dostrzegać zależności pomiędzy nimi,
- w oparciu o Źródła przeprowadzić analizę procesów historycznych i określić ich konsekwencje, -dokonać oceny wybitnych jednostek i ich działań.

Ocena dobra

Ocenę tę otrzymuje uczeń, który w stopniu dobrym opanował wiedzę i umiejętności przewidziane podstawą programową w tym także potrafi:

- samodzielnie wyjaśniać typowe zjawiska i procesy historyczne,
- posługiwać się terminologią historyczną z nielicznymi potknięciami i błędami, -sprawnie przeprowadzić prostą analizę związków przyczynowo-skutkowych,
- jest aktywny w czasie lekcji.

Ocena dostateczna

Ocenę tę otrzymuje uczeń, który opanował podstawowe wiadomości i umiejętności przewidziane programem, co pozwala mu na:

- wykazanie się znajomością i rozumieniem podstawowych pojęć i terminów historycznych – potrafi zastosować pojęcia i terminy w sytuacjach typowych, ale popełnia błędy
- wskazywanie elementarnych związków przyczynowo-skutkowych
- wykazywanie znajomości i zrozumienia najważniejszych aspektów z historii Polski i powszechnej.

Ocena dopuszczająca

Uczeń opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową w niewielkim zakresie, ale potrafi:

- samodzielnie lub z pomocą nauczyciela wykonać ćwiczenia i zadania o niewielkim stopniu trudności
- wykazać się znajomością i rozumieniem najprostszych pojęć i terminów historycznych
- rokuje uzupełnienie braków w czasie dalszego kształcenia.

Ocena niedostateczna

Ocenę tę otrzymuje uczeń, który nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności wynikających z podstawy programowej oraz:

- nie radzi sobie ze zrozumieniem najprostszych pojęć i terminów historycznych -nie potrafi nawet przy pomocy nauczyciela wykonać najprostszych poleceń
- nie wykazuje najmniejszych chęci współpracy w celu uzupełniania braków oraz nabycia podstawowej wiedzy i umiejętności.

V. Wymagania edukacyjne

a) Dla klasy IV.

* Gwiazdką oznaczono ewentualne tematy dodatkowe (nieobowiązkowe).

Temat lekcji	Zagadnienia, materiał nauczania
I. Z historią na ty	
1. Historia – nauka o przeszłości	<ul style="list-style-type: none"> – historia jako nauka o przeszłości – historia a baśnie i legendy – efekty pracy historyków i archeologów – Źródła historyczne, ich przykłady oraz podział
2. Historia wokół nas	<ul style="list-style-type: none"> – znaczenie pamiątek rodzinnych – drzewo genealogiczne – sposób przedstawienia historii rodziny – „wielka” i „mała” ojczyzna – patriotyzm jako miłość do ojczyzny – sposoby wyrażania patriotyzmu – „małe ojczyzny” i ich tradycje – znaczenie terminów: <i>tradycja, drzewo genealogiczne, ojczyzna, „mała ojczyzna”, patriotyzm, patriotyzm lokalny</i>
3. Mieszkamy w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> – naród polski jako zbiorowość posługująca się tym samym językiem, mająca wspólną przeszłość i zamieszkująca to samo terytorium – dziedzictwo narodowe – polskie symbole narodowe – polskie święta państwowe – państwo polskie i jego regiony – mój region częścią Polski – znaczenie terminów: <i>państwo, region, naród, mniejszość narodowa, symbole narodowe, Związek Sowiecki, Polonia</i>
4. Czas w historii	<ul style="list-style-type: none"> – chronologia i przedmiot jej badań – oś czasu i sposób umieszczania na niej dat – podstawowe określenia czasu historycznego (<i>data, okres p.n.e. i n.e., tysiąclecie, wiek</i>) – cyfry rzymskie oraz ich arabskie odpowiedniki – epoki historyczne: <i>starożytność, średniowiecze, nowożytność, współczesność</i> oraz ich daty graniczne
5. Obliczanie czasu w historii	<ul style="list-style-type: none"> – obliczanie upływu czasu między poszczególnymi wydarzeniami – określanie, w którym wieku doszło do danego wydarzenia – podział czasu na wieki
6. Czytamy mapę i plan	<ul style="list-style-type: none"> – podobieństwa i różnice między mapą a planem – znaczenie mapy w pracy historyka – odczytywanie informacji z planu i mapy historycznej – najstarsze mapy świata
Lekcja powtórzeniowa i sprawdzian wiadomości dział I	

II. Od Piastów do Jagiellonów

1. Mieszko I i chrzest Polski	<ul style="list-style-type: none">– słowiańskie pochodzenie Polaków– legendarne początki państwa polskiego– księżę Mieszko I pierwszym historycznym władcą Polski– małżeństwo Mieszka I z Dobrawą– chrzest Mieszka I i jego znaczenie– znaczenie terminów: <i>plemię, dynastia, Słowianie, Piastowie</i>
2. Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski	<ul style="list-style-type: none">– misja świętego Wojciecha w Prusach– zjazd gnieźnieński i pielgrzymka cesarza Ottona III– wojny Bolesława Chrobrego z sąsiadami i przyłączenie nowych ziem– koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski– znaczenie terminów: <i>poganin, misja, relikwie, cesarz, arcybiskupstwo, koronacja, gród, wojowie</i>
3. Polska Kazimierza Wielkiego	<ul style="list-style-type: none">– Kazimierz Wielki ostatnim królem z dynastii Piastów– reformy Kazimierza Wielkiego– zjazd monarchów w Krakowie– ucztę u Wierzyńka– umocnienie granic państwa– <i>zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i>– utworzenie Akademii Krakowskiej– znaczenie terminów: <i>uniwersytet, żak</i>
4. Jadwiga i Jagiełło – unia polsko litewska	<ul style="list-style-type: none">– objęcie władzy przez Jadwigę– zasługi Jadwigi dla polskiej kultury, nauki i sztuki– przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie– zagrożenie ze strony Krzyżaków– okoliczności objęcia władzy w Polsce przez Władysława Jagiełłę– skutki zawarcia unii polsko-litewskiej– znaczenie terminów: <i>unia, Jagiellonowie</i>
5. Zawisza Czarny i bitwa pod Grunwaldem	<ul style="list-style-type: none">– rycerz : cechy charakterystyczne– postać Zawiszy Czarnego– bitwa pod Grunwaldem i biorący w niej udział rycerze– znaczenie terminów: <i>rycerz, miecz, kopia, herb, kodeks honorowy</i>
6. Mikołaj Kopernik – wielki astronom	<ul style="list-style-type: none">– Mikołaj Kopernik i jego Życie– odkrycie Mikołaja Kopernika i powiedzenie: <i>wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i>– dokonania Kopernika spoza dziedziny astronomii– znaczenie terminu „astronomia”

Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału II

III. Wojny i upadek Rzeczypospolitej

1. Jan Zamoyski – druga osoba po królu	<ul style="list-style-type: none"> – kariera polityczna Jana Zamoyskiego – kariera wojskowa Jana Zamoyskiego – Zamość : miasto renesansowe i Akademia Zamojska – <i>Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie</i> – znaczenie terminów: <i>szlachta, kanclerz, hetman, Carstwo Rosyjskie</i>
2. XVII wiek – stulecie wojen	<ul style="list-style-type: none"> – potop szwedzki, rola Stefana Czarnieckiego – obrona Jasnej Góry i rola przeora Augustyna Kordeckiego – król Jan III Sobieski i jego zwycięstwa nad Turkami – rola husarii w polskich sukcesach militarnych – znaczenie terminów: <i>potop szwedzki, husaria, wielki wezyr, odsiecz, epidemia</i>
3. Tadeusz Kościuszko na czele powstania	<ul style="list-style-type: none"> – sytuacja Rzeczypospolitej w XVIII w. – Konstytucja 3 maja – rozbiory Rzeczypospolitej przeprowadzone przez Rosję, Prusy i Austrię

	<ul style="list-style-type: none"> – dowództwo Tadeusza Kościuszki w powstaniu w 1794 r – bitwa pod Raławicami i rola kosynierów – klęska powstania i III rozbiór Rzeczypospolitej – znaczenie terminów: <i>reformy, rozbiory, konstytucja, powstanie, kosynierzy, zaborcy</i>
4. Józef Wybicki i hymn Polski	<ul style="list-style-type: none"> – losy Polaków po upadku Rzeczypospolitej – Legiony Polskie we Włoszech i panujące w nich zasady – generał Jan Henryk Dąbrowski i jego rola w stworzeniu Legionów Polskich – Józef Wybicki : autor <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> – znaczenie słów <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> – <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> hymnem Polski – znaczenie terminów: <i>emigracja, legiony, hymn państwowy</i>
5. Romuald Traugutt i powstanie styczniowe	<ul style="list-style-type: none"> – Romuald Traugutt : Życie przed wybuchem powstania styczniowego – branka i wybuch powstania styczniowego – wojna partyzancka – funkcjonowanie państwa powstańczego – Romuald Traugutt dyktatorem powstania – represje po upadku powstania styczniowego – znaczenie terminów: <i>zabór rosyjski, branka, państwo podziemne, wojna partyzancka, zesłanie</i>
6. Maria Skłodowska-Curie: polska noblistka	<ul style="list-style-type: none"> – edukacja M. Skłodowskiej-Curie na ziemiach polskich – tajne nauczanie i Latający Uniwersytet – kariera naukowa M. Skłodowskiej- Curie – Nagrody Nobla przyznane M. Skłodowskiej-Curie – polscy nobliści – znaczenie terminów: <i>tajne nauczanie, Nagroda Nobla, laureat</i>
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału III	

IV. Ku współczesnej Polsce	
1. Józef Piłsudski i niepodległa Polska	<ul style="list-style-type: none"> – działalność Józefa Piłsudskiego przed I wojną światową – udział Legionów Polskich i Józefa Piłsudskiego w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej – odzyskanie niepodległości przez Polskę – walki o granice II Rzeczypospolitej i Bitwa Warszawska – Józef Piłsudski naczelnikiem państwa – Narodowe Święto Niepodległości – znaczenie terminów: <i>II Rzeczpospolita, Naczelnik Państwa, Rzeczpospolita</i>
*Bitwa Warszawska	<ul style="list-style-type: none"> * Rosja Sowiecka i komunizm * wojna polsko-bolszewicka * Bitwa Warszawska i jej legenda * 15 sierpnia : Święto Wojska Polskiego – znaczenie terminów: <i>Kresy Wschodnie</i>
2. Eugeniusz Kwiatkowski i budowa Gdyni	<ul style="list-style-type: none"> – problemy odrodzonej Polski – zaślubiny Polski z morzem – zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego na polu gospodarczym – budowa portu w Gdyni, Centralny Okręg Przemysłowy – Gdynia polskim „oknem na świat” – znaczenie terminów: <i>eksport, okręg przemysłowy</i>
3. Zośka, Alek i Rudy – bohaterscy harcerze	<ul style="list-style-type: none"> – wybuch II wojny światowej – sytuacja społeczeństwa polskiego pod niemiecką okupacją – Szare Szeregi (Zośka, Alek, Rudy) – akcja pod Arsenalem – batalion „Zośka” w powstaniu warszawskim – powstanie warszawskie jako wyraz patriotyzmu młodego pokolenia – znaczenie terminów: <i>okupacja, łapanki, Armia Krajowa, Szare Szeregi</i>
4. Pilecki i Inka – „żołnierze niezłomni”	<ul style="list-style-type: none"> – polityka Niemiec wobec ludności żydowskiej – obozy koncentracyjne – raporty Witolda Pileckiego – represje komunistów i śmierć Witolda Pileckiego – polityka komunistów wobec polskiego podziemia – postawa Danuty Siedzikówny, ps. Inka – znaczenie terminów: <i>obozы koncentracyjne, komunizm, opozycja antykomunistyczna, „żołnierze niezłomni”</i>
5. Jan Paweł II – papież pielgrzym	<ul style="list-style-type: none"> – opozycyjna rola Kościoła w czasach komunizmu – wybór Karola Wojtyły na papieża – pielgrzymki papieża do ojczyzny : <i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i> – wsparcie Kościoła dla opozycji – Jan Paweł II jako papież pielgrzym – znaczenie terminów: <i>papież, konklawe, kardynał, pontyfikat</i>

6. „Solidarność” i jej bohaterowie	<ul style="list-style-type: none"> – kryzys PRL w latach 70. XX w. – działalność opozycyjna – strajki robotnicze i powstanie NSZZ „Solidarność” – bohaterowie „Solidarności”: L. Wałęsa, A. Walentynowicz, A. Gwiazda – wprowadzenie stanu wojennego i represje wobec opozycji – przełom 1989 r. i upadek komunizmu – znaczenie terminów: <i>strajk, związek zawodowy, „Solidarność”, stan wojenny, Okrągły Stół</i>
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału IV	

b) Dla klasy V.

* Gwiazdką oznaczono tematy dodatkowe (nieobowiązkowe).

Temat lekcji	Zagadnienia, materiał nauczania
Rozdział I. Pierwsze cywilizacje	
1. Życie pierwszych ludzi	<ul style="list-style-type: none"> – pochodzenie człowieka – różnice między koczowniczym a osiadłym trybem życia – życie człowieka pierwotnego – epoka kamienia, brązu, żelaza – początki rolnictwa i udomowienie zwierząt – dawne i współczesne sposoby wytopienia żelaza – terminy: <i>praludzie, rewolucja neolityczna, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, brąz</i>
2. Miasta-państwa Mezopotamii	<ul style="list-style-type: none"> – Mezopotamia jako kolebka cywilizacji – znaczenie wielkich rzek dla rozwoju najstarszych cywilizacji – osiągnięcia cywilizacyjne mieszkańców starożytnej Mezopotamii : Kodeks Hammurabiego – terminy: <i>Mezopotamia, cywilizacja, Bliski Wschód, kanały nawadniające, Sumerowie, pismo klinowe</i>
3. W Egipcie faraonów	<ul style="list-style-type: none"> – Egipt jako przykład antycznej cywilizacji – znaczenie Nilu dla państwa egipskiego – osiągnięcia cywilizacji egipskiej – struktura społeczna w starożytnym Egipcie – wierzenia Egipcjan jako przykład religii politeistycznej – terminy: <i>faraon, politeizm, mumifikacja, sarkofag, piramidy, hieroglify</i>
4. W starożytnym Izraelu	<ul style="list-style-type: none"> – judaizm jako przykład religii monoteistycznej – dzieje Izraelitów – Biblia i Dekalog oraz Tora – postacie: Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon – terminy: <i>judaizm, Tora, Jahwe, Dekalog, Mesjasz</i>
5. Cywilizacja Indii i Chin	<ul style="list-style-type: none"> – osiągnięcia cywilizacyjne mieszkańców Dalekiego Wschodu – system kastowy – hinduizm religią Indii – terminy: <i>Daleki Wschód, Ariowie, kasta, hinduizm, Wielki Mur Chiński</i>

* 6. Od hieroglifów do alfabetu	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie pisma i jego znaczenie dla rozwoju cywilizacji – ewolucja pisma i wynalezienie alfabetu – terminy: <i>papyrus, pismo obrazkowe, hieroglify, pismo klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet łaciński</i>
* Tajemnice sprzed wieków – Jak odczytano pismo Egipcjan?	<ul style="list-style-type: none"> – naukowy aspekt wyprawy Napoleona do Egiptu – trudności związane z rozszyfrowaniem hieroglifów – znaczenie Kamienia z Rosetty dla egiptologii – terminy: Kamień z Rosetty – postać: Jean François Champollion
Podsumowanie i sprawdzian wiadomości z rozdziału I	
Rozdział II. Starożytna Grecja	
1. Demokratyczne Ateny	<ul style="list-style-type: none"> – warunki geograficzne Grecji – życie w greckiej polis – cechy charakterystyczne demokracji ateńskiej – Perykles : najwybitniejszy przywódca demokratycznych Aten – terminy: <i>Hellada, Hellenowie, polis, demokracja, akropol, zgromadzenie ludowe, agora</i> – postać historyczna: Perykles
2. Sparta i wojny z Persami	<ul style="list-style-type: none"> – ustrój i społeczeństwo starożytnej Sparty – cechy i etapy wychowania spartańskiego – powstanie i rozwój imperium perskiego – wojny grecko-perskie – terminy: <i>Persowie, danina, sojusz, hoplita, falanga</i> – wydarzenia: bitwa pod Maratonem, Termopilami, Salaminą – postacie historyczne: Dariusz, Kserkses, Leonidas
3. Bogowie i mity	<ul style="list-style-type: none"> – wierzenia starożytnych Greków – mity greckie – najważniejsi greccy bogowie: Zeus, Hera, Posejdon, Atena, Afrodyta, Hades, Hefajstos, Ares, Apollo, Hermes – Homer i jego dzieła : <i>Iliada</i> i <i>Odyseja</i> – terminy: <i>Olimp, mity, heros, Partenon, Herakles, Achilles, Odyseusz, wojna trojańska, koń trojański</i> – postać historyczna: Homer
4. Kultura starożytnej Grecji	<ul style="list-style-type: none"> – wspólne elementy w kulturze greckich polis – najważniejsze dokonania sztuki greckiej – narodziny teatru greckiego – znaczenie filozofii w starożytnej Grecji i jej przedstawiciele – grecka matematyka i medycyna – rola sportu w życiu starożytnych Greków – terminy: <i>Wielkie Dionizje, amfiteatr, tragedia, komedia, filozofia, igrzyska, olimpiada, Olimpia, stadion, pięciobój olimpijski</i> – postacie historyczne: Fidiasz, Myron, Ajschylos, Sofokles, Eurypides, Arystofanes, Sokrates, Platon, Arystoteles, Hipokrates, Pitagoras, Tales z Miletu

5. Imperium Aleksandra Wielkiego	<ul style="list-style-type: none"> – podboje Aleksandra Wielkiego – wojna z Persją (bitwy nad rzeką Granik, pod Issos i pod Gaugamelą) – wyprawa Aleksandra do Indii – kulturowe skutki podbojów Aleksandra Wielkiego – terminy: <i>imperium, falanga macedońska, węzeł gordyjski, hellenizacja, kultura hellenistyczna</i> – postacie historyczne: Filip II, Aleksander Macedoński (Wielki)
* Tajemnice sprzed wieków – Jak wyglądała latarnia morska na Faros?	<ul style="list-style-type: none"> – siedem cudów świata – konstrukcja latarni morskiej w Faros
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału II	
Rozdział III. Starożytny Rzym	
1. Ustrój starożytnego Rzymu	<ul style="list-style-type: none"> – legendarne początki państwa rzymskiego – zasady ustrojowe republiki rzymskiej – społeczeństwo starożytnego Rzymu – dokonania Gajusza Juliusza Cezara – upadek republiki – powstanie cesarstwa rzymskiego – terminy: <i>Italia, monarchia, republika, senat, patrycjusze, plebejusze, konsulowie, pretorzy, kwestorzy, trybun ludowy, dyktator, cesarz</i> – postacie legendarne i historyczne: Romulus i Remus, Gajusz Juliusz Cezar, Oktawian August
2. Imperium Rzymskie	<ul style="list-style-type: none"> – podboje rzymskie – Imperium Rzymskie i jego prowincje – organizacja armii rzymskiej – podział cesarstwa – upadek cesarstwa zachodniorzymskiego – terminy: <i>Kartagina, prowincja, limes, legiony, legioniści, Imperium Rzymskie, pax Romana, romanizacja, barbarzyńcy, Germanie, Hunowie, wielka wędrówka ludów</i>
3. Życie w Wiecznym Mieście	<ul style="list-style-type: none"> – Rzym jako stolica imperium i Wieczne Miasto – życie codzienne i rozrywki w Rzymie – podział społeczeństwa rzymskiego – wierzenia religijne Rzymian – terminy: <i>bazylika, Forum Romanum, termy, amfiteatr, gladiatorzy, patrycjusze, plebs, niewolnicy, westalki</i>
4. Dokonania starożytnych Rzymian	<ul style="list-style-type: none"> – Rzymianie jako wielcy budowniczo – kultura i sztuka starożytnego Rzymu jako kontynuacja dokonań antycznych Greków – prawo rzymskie i jego znaczenie dla funkcjonowania państwa – najważniejsze budowle w starożytnym Rzymie – terminy: <i>kopuła, akwedukt, łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, Panteon, kodeks, Prawo XII Tablic, Kodeks Justyniana</i> – postacie historyczne: Wergiliusz, Horacy, Justynian

5. Początki chrześcijaństwa	<ul style="list-style-type: none"> – Jezus z Nazaretu jako twórca nowej religii monoteistycznej – przyczyny prześladowania chrześcijan w starożytnym Rzymie – rola Świętych Pawła i Piotra w rozwoju chrześcijaństwa – Edykt mediolański i zakończenie prześladowań – terminy: <i>Mesjasz, chrześcijaństwo, apostołowie, biskupi, papież, Biblia</i> – <i>Stary i Nowy Testament, Edykt mediolański</i> – postacie historyczne: Jezus z Nazaretu, apostoł Piotr i Paweł z Tarsu, Konstantyn Wielki
* Tajemnice sprzed wieków – Bursztynowy szlak	<ul style="list-style-type: none"> – rola szlaków handlowych w starożytności – bursztyn i jego znaczenie dla starożytnych Rzymian – kontakty handlowe Rzymian z wybrzeżem Bałtyku
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału III	
Rozdział IV. Początki Średniowiecza	
1. Bizancjum w czasach Świetności	<ul style="list-style-type: none"> – cesarstwo bizantyjskie pod rządami Justyniana I Wielkiego – dokonania Justyniana Wielkiego – Konstantynopol jako Nowy Rzym – tradycja grecka w Bizancjum – osiągnięcia naukowe Bizantyjczyków – upadek Konstantynopola, jego przyczyny i skutki – terminy: <i>Bizancjum, Hagia Sophia, ikona, freski, mozaika</i> – postać historyczna: Justynian I Wielki
2. Arabowie i początki islamu	<ul style="list-style-type: none"> – pochodzenie Arabów – działalność proroka Mahometa i narodziny islamu – religia muzułmańska i jej zasady – dżihad i podboje Arabów – kultura i nauka arabska – terminy: <i>oaza, Czarny Kamień, Mekka, Medyna, islam, Allah, Koran, meczet, minaret, mihrab, minbar, dżihad, kalifowie, cyfry arabskie, stal damasceńska, arabeski</i> – postać historyczna: Mahomet
3. Średniowieczne miasto i wieś	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie osad rzemieślniczych i kupieckich – lokacje miast i wsi – samorząd miejski i jego organy – społeczeństwo miejskie – organy samorządu wiejskiego – wygląd Średniowiecznego miasta – zajęcia ludności wiejskiej – terminy: <i>gród, osada targowa, lokacja, zasadźca, kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, wójt, burmistrz, rada miejska, ława miejska, ratusz, cech, sołtys, ława wiejska, trójpolówka, pług, radło, brona</i>

4. Kościoł w Średniowieczu	<ul style="list-style-type: none"> – duchowni w Średniowieczu, ich przywileje i obowiązki – religijność doby Średniowiecza – Średniowieczne zakony: benedyktyni, cystersi, franciszkanie, dominikanie – Życie w Średniowiecznym klasztorze – Średniowieczne szkolnictwo – terminy: <i>zakon, klasztor, opat, reguła zakonna, benedyktyni, cystersi, franciszkanie, dominikanie, skryptoria, kopiści, asceza, benedyktyńska praca, uniwersytet</i> – postacie historyczne: święty Benedykt, Franciszek z Asyżu
5. Sztuka Średniowiecza	<ul style="list-style-type: none"> – rola sztuki w Średniowieczu – znaczenie <i>Biblii pauperum</i> – styl romański i styl gotycki : charakterystyczne elementy – rzeźba i malarstwo Średniowieczne – pismo i miniatury w rękopisach (iluminacje) – zabytki Średniowieczne w Polsce – terminy: <i>Biblia pauperum, styl romański, styl gotycki, portal, sklepienie, witraże, łuki oporowe, apsyda, rozeta, przypory, miniatura, inicjał</i>
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału V	
Rozdział VI. Polska pierwszych Piastów	
1. Zanim powstała Polska	<ul style="list-style-type: none"> – najstarsze osadnictwo na ziemiach polskich w świetle wykopalisk archeologicznych – osada w Biskupinie – Słowianie w Europie i ich kultura – wierzenia dawnych Słowian – pierwsze państwa słowiańskie – plemiona słowiańskie na ziemiach polskich – terminy: <i>kurhan, kamienne kręgi, Biskupin, wielka wędrówka ludów, Słowianie, Swarog, Perun, Świętowit, plemię, Państwo Wielkomorawskie, Wiślanie, Polanie</i> – postacie historyczne: święty Cyryl i święty Metody
2. Mieszko I i początki Polski	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój państwa Polan i dynastia Piastów – panowanie Mieszka I – małżeństwo Mieszka z Dobrawą – chrzest Polski i jego skutki – konflikt z margrabią Hodonem i bitwa pod Cedynią – terminy: <i>książę, dynastia, Piastowie, biskupstwo, dyplomacja, poganin, Dagome iudex</i> – postacie historyczne: Mieszko I, Dobrawa
3. Polska Bolesława Chrobrego	<ul style="list-style-type: none"> – misja biskupa Wojciecha i jej skutki – zjazd gnieźnieński i jego konsekwencje – stosunki Bolesława Chrobrego z sąsiadami – koronacja Bolesława Chrobrego na króla i jej znaczenie – terminy: <i>relikwie, zjazd gnieźnieński, arcybiskupstwo, koronacja, Milsko, Łużyce, Grody Czerwieńskie</i> – postacie historyczne: Bolesław Chrobry, bp Wojciech, Otton III

4. Kryzys i odbudowa państwa polskiego	<ul style="list-style-type: none"> – kryzys państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego i panowanie Mieszka II – reformy Kazimierza Odnowiciela – polityka zagraniczna Bolesława Śmiałego – koronacja Bolesława Śmiałego – konflikt króla z biskupem Stanisławem i jego skutki – termin: <i>insygnia królewskie</i> – postacie historyczne: Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały, bp Stanisław
5. Rządy Bolesława Krzywoustego	<ul style="list-style-type: none"> – rządy Władysława Hermana i Sieciecha – podział władzy między synów Władysława Hermana – bratobójcza wojna między Bolesławem i Zbigniewem – najazd niemiecki : obrona Głogowa, Psie Pole – podbój Pomorza przez Bolesława Krzywoustego – statut Krzywoustego i jego założenia – terminy: <i>palatyn (wojewoda), statut, zasada senioratu, senior i juniorzy</i> – postacie historyczne: Władysław Herman, Sieciech, Zbigniew, Bolesław Krzywousty
6. Społeczeństwo w czasach pierwszych Piastów	<ul style="list-style-type: none"> – grody i ich funkcje – Życie w grodzie i na podgrodziu – sposoby uprawy roli na ziemiach polskich – podział społeczeństwa w państwie pierwszych Piastów – zakres władzy panującego – powinności poddanych wobec władcy – powstanie rycerstwa w Polsce – terminy: <i>metoda żarowa, gród, podgrodzie, prawo książęce, danina, posługi, osada służebna, wojowie, drużyna książęca</i>
* Tajemnice sprzed wieków – Kto spisywał dzieje Polski?	<ul style="list-style-type: none"> * Źródła historyczne dotyczące początków państwa polskiego * obiektywizm i prawda historyczna
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału VI	
Rozdział VII. Polska w XIII – XV wieku	
1. Rozbicie dzielnicowe	<ul style="list-style-type: none"> – walki wewnętrzne między książętami piastowskimi – utrwalenie rozbicia dzielnicowego – osłabienie Polski na arenie międzynarodowej – sprowadzenie Krzyżaków do Polski – najazdy Mongołów i bitwa pod Legnicą – przemiany społeczne i gospodarcze w okresie rozbicia – terminy: <i>rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpolówka</i>
2. Zjednoczenie Polski	<ul style="list-style-type: none"> – koronacja i śmierć Przemysła II – panowanie Wacława II – rola arcybiskupów gnieźnieńskich i diecezji w zjednoczeniu – przejęcia władzy przez Władysława Łokietka i jego koronacja – polityka Władysława Łokietka – konflikt Łokietka z Krzyżakami i bitwa pod Płowcami – terminy: <i>starosta, Szczerbiec</i> – postacie historyczne: Przemysł II, arcybiskup Jakub Świnka, Wacław II, Władysław Łokietek

<p>3. Czasy Kazimierza Wielkiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> – polityka dyplomacji Kazimierza Wielkiego – pokój z zakonem krzyżackim w Kaliszu – przyłączenie nowych ziem do państwa polskiego – reformy Kazimierza Wielkiego – umocnienie granic państwa – utworzenie Akademii Krakowskiej i jego skutki – zjazd monarchów w Krakowie – uczta u Wierzyńka – terminy: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska</i> – postacie historyczne: Kazimierz Wielki, Mikołaj Wierzynek
<p>4. Unia polsko-litewska</p>	<ul style="list-style-type: none"> – koniec dynastii Piastów na polskim tronie – rządy Andegawenów w Polsce – unia polsko-litewska w Krewie – wielka wojna z zakonem krzyżackim i bitwa pod Grunwaldem – pokój w Toruniu – unia w Horodle – terminy: <i>Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie</i> – postacie historyczne: Ludwik Węgierski, Jadwiga, Władysław Jagiełło, książę Witold, Paweł Włodkowic, Ulrich von Jungingen
<p>* Tajemnice sprzed wieków – Jak bitwę namalował Jan Matejko?</p>	<ul style="list-style-type: none"> – okoliczności powstania obrazu <i>Bitwa pod Grunwaldem</i> – Jan Matejko jako malarz dziejów Polski – obrazy jako Źródło wiedzy historycznej – znaczenie <i>Bitwy pod Grunwaldem</i>
<p>5. Czasy świetności dynastii Jagiellonów</p>	<ul style="list-style-type: none"> – okoliczności zawarcia unii polsko-węgierskiej – bitwa pod Warną – panowanie Kazimierza Jagiellończyka – wojna trzynastoletnia – drugi pokój toruński i jego postanowienia – panowanie Jagiellonów w Czechach i na Węgrzech – terminy: <i>Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żołąd</i> – postacie historyczne: Władysław III Warneńczyk, Kazimierz Jagiellończyk, Zbigniew Oleśnicki
<p>6. Monarchia stanowa w Polsce</p>	<ul style="list-style-type: none"> – monarchia patrymonialna i stanowa – wpływ przywilejów nadawanych przez władcę – przekształcenie się rycerstwa w szlachtę – przywileje szlacheckie i ich konsekwencje – ukształtowanie się sejmu walnego – konstytucja <i>Nihil novi</i> : znaczenie dla ustroju Rzeczypospolitej – terminy: <i>monarchia patrymonialna, monarchia stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna, konstytucja sejmowa sejm walny, izba poselska, senat</i>
<p>Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału VII</p>	

c) Dla klasy VI.

* Gwiazdką oznaczono tematy dodatkowe (nieobowiązkowe).

Temat lekcji	Zagadnienia, materiał nauczania
Rozdział I. Narodziny nowożytnego Świata	
1. Wielkie odkrycia geograficzne	<ul style="list-style-type: none"> – Średniowieczne wyobrażenia o Ziemi – przyczyny wypraw Żeglarskich na przełomie XV i XVI w. – najważniejsze wyprawy przełomu XV i XVI w. oraz ich dowódcy
2. Skutki odkryć geograficznych	<ul style="list-style-type: none"> – cywilizacje prekolumbijskie i ich dokonania – podbój Ameryki przez Hiszpanów i Portugalczyków oraz jego następstwa – zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych
3. Renesans – narodziny nowej epoki	<ul style="list-style-type: none"> – renesans : cechy charakterystyczne epoki – humaniści i ich poglądy – ideał człowieka w dobie renesansu - wynalezienie druku i jego znaczenie (Jan Gutenberg)
4. Kultura renesansu w Europie	<ul style="list-style-type: none"> – renesansowa radość życia – architektura renesansu – wybitni twórcy odrodzenia i ich dzieła
5. Reformacja – czas wielkich zmian	<ul style="list-style-type: none"> – kryzys Kościoła katolickiego – Marcin Luter i jego poglądy – reformacja i jej następstwa
6. Kontrreformacja	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>sobór</i> – przyczyny zwołania soboru w Trydencie i jego postanowienia – zakon jezuitów i ich działalność – oblicza, jak długo obradował sobór trydencki i zaznacza to na osi czasu (daty powinny być podane przez nauczyciela) - wojna trzydziestoletnia i jej następstwa
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału I	
ROZDZIAŁ II. W Rzeczypospolitej szlacheckiej	
1. Demokracja szlachecka	<ul style="list-style-type: none"> – szlachta i jej zajęcia – prawa i obowiązki szlachty – sejm walny i sejmiki ziemskie
2. W folwarku szlacheckim	<ul style="list-style-type: none"> – folwark szlachecki – gospodarcza działalność szlachty – spław wiślany i flisacy : rola Wisły i rzek w transporcie – statuty piotrkowskie
3. W czasach ostatnich Jagiellonów	<ul style="list-style-type: none"> – ostatni Jagiellonowie na tronie Polski – wojna z zakonem krzyżackim 1519–1521 – hołd pruski 1525r i jego postanowienia – polityka wschodnia ostatnich Jagiellonów
4. Odrodzenie na ziemiach polskich	<ul style="list-style-type: none"> – idee renesansowe w Polsce – literatura polskiego renesansu i jej twórcy – renesansowy Wawel Jagiellonów

	– odkrycie Mikołaja Kopernika
5. Rzeczpospolita Obojga Narodów	– geneza unii lubelskiej 1569r – postanowienia unii lubelskiej – struktura narodowa i wyznaniowa I Rzeczypospolitej
6. „Państwo bez stosów”	– Rzeczpospolita państwem wielowyznaniowym – <i>Akt konfederacji warszawskiej 1573r</i> – reformacja i kontrreformacja w Polsce
7. Pierwsza wolna elekcja	– przyczyny elekcyjności tronu polskiego – przebieg pierwszej wolnej elekcji – <i>Artykuły henrykowskie</i> i <i>pacta conventa</i> – następstwa wolnych elekcji

Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału II

ROZDZIAŁ III. W obronie granic Rzeczypospolitej

1. Wojny z Rosją	– wojny Stefana Batorego o Inflanty – dymitriady i polska interwencja w Rosji – pokój w Polanowie 1634 r
2. Początek wojen ze Szwecją	– dynastia Wazów na tronie Polski – przyczyny wojen ze Szwecją – wojna o Inflanty – walka o ujście Wisły – skutki wojen polsko-szwedzkich w I poł. XVII w. – Warszawa stolicą Polski
3. Powstanie Chmielnickiego	– sytuacja Kozaków zaporoskich – przyczyny i powstanie Kozaków na Ukrainie 1648 r – uгода w Perejaślawiu 1654 r
4. Potop szwedzki	– przyczyny wojen Rzeczypospolitej ze Szwecją – najazd Szwedów na Polskę w latach 1655– 1660 – postawa społeczeństwa polskiego wobec najeźdźcy – skutki potopu
5. Wojny z Turcją	– imperium osmańskie – przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Turcją w XVII w. – wojna o Mołdawię – najazd Turków na Polskę w II poł. XVIII w. i jego skutki – odsiecz wiedeńska Jana III Sobieskiego w 1683 r – znaczenie husarii
6. Kryzys Rzeczypospolitej	– skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w XVII w. – sytuacja polityczna i gospodarcza Polski na przełomie XVII i XVIII w
7. Barok i sarmatyzm	– barok: epoka kontrastów – cechy charakterystyczne stylu barokowego – architektura i sztuka barokowa – Sarmaci i ich obyczaje

Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału III

Rozdział IV. Od absolutyzmu do republiki	
1. Monarchia absolutna we Francji	<ul style="list-style-type: none"> – Edykt nantejski i jego skutki – umacnianie władzy monarchy we Francji – rządy absolutne Ludwika XIV – Francja potęgą militarną i gospodarczą
2. Monarchia parlamentarna w Anglii	<ul style="list-style-type: none"> – absolutyzm angielski – konflikt Karola I z parlamentem – dyktatura Olivera Cromwella – ukształtowanie się monarchii parlamentarnej – <i>“król panuje ale nie rządzi”</i>
3. Oświecenie w Europie	<ul style="list-style-type: none"> – ideologia oświecenia – wybitni myśliciele doby oświecenia – trójpodział władzy według Monteskiusa – najważniejsze dokonania naukowe oświecenia – architektura oświeceniowa
4. Nowe potęgi europejskie	<ul style="list-style-type: none"> – absolutyzm oświecony – Prusy: narodziny potęgi – monarchia austriackich Habsburgów – Cesarstwo Rosyjskie w XVIII w.
5. Stany Zjednoczone Ameryki	<ul style="list-style-type: none"> – kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej – konflikt kolonistów z rządem brytyjskim – wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych – ustrój polityczny USA

Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału IV	
ROZDZIAŁ V. Upadek Rzeczypospolitej	
1. Rzeczpospolita pod rządami Wettinów	<ul style="list-style-type: none"> – unia personalna z Saksonią – początek ingerencji Rosji w sprawę Polski – podwójna elekcja w 1733 r. – rządy Augusta III – projekty reform Rzeczypospolitej
2. Pierwszy rozbiór Polski	<ul style="list-style-type: none"> – Stanisław August Poniatowski królem Polski – pierwsze reformy nowego władcy – konfederacja barska – I rozbiór Polski
3. Kultura polskiego oświecenia	<ul style="list-style-type: none"> – literatura okresu oświecenia – Teatr Narodowy i jego zadania – mecenat Stanisława Augusta Poniatowskiego – architektura i sztuka klasycystyczna w Polsce – reforma szkolnictwa w Polsce
4. Sejm Wielki i Konstytucja 3 Maja	<ul style="list-style-type: none"> – reformy Sejmu Wielkiego – Konstytucja 3 Maja – wojna polsko-rosyjska w 1792 r. – drugi rozbiór Polski

5. Powstanie kościuszkowskie i trzeci rozbiór Polski	<ul style="list-style-type: none"> – wybuch powstania kościuszkowskiego – Uniwersał połaniecki – przebieg powstania – trzeci rozbiór Polski
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału V	
ROZDZIAŁ VI. Rewolucja Francuska i okres napoleoński	
1. Rewolucja francuska	<ul style="list-style-type: none"> – sytuacja we Francji przed wybuchem rewolucji burżuazyjnej – stany społeczne we Francji – wybuch rewolucji francuskiej – uchwalenie “Deklaracji praw człowieka i obywatela” – Francja monarchią konstytucyjną
2. Republika Francuska	<ul style="list-style-type: none"> – Francja republiką – terror jakobinów – upadek rządów jakobinów
3. Epoka Napoleona Bonapartego	<ul style="list-style-type: none"> – obalenie rządów dyktatoratu – Napoleon Bonaparte cesarzem Francuzów – Kodeks Napoleona – Napoleon u szczytu potęgi
4. Upadek Napoleona	<ul style="list-style-type: none"> – wyprawa na Rosję – odwrót Wielkiej Armii – bitwa pod Lipskiem i klęska cesarza
5. Legiony Polskie we Włoszech	<ul style="list-style-type: none"> – Polacy po utracie niepodległości – utworzenie Legionów Polskich we Włoszech: gen. J.H.Dąbrowski – organizacja i zasady Życia legionowego – udział legionistów w wojnach napoleońskich
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału VI	

c) Dla klasy VII.

* Gwiazdką oznaczono tematy dodatkowe (nieobowiązkowe).

Przypomnienie wiadomości – Co było wcześniej

Temat lekcji	Zagadnienia, materiał nauczania
Rozdział I. Europa po kongresie wiedeńskim	
1. Kongres wiedeński	<ul style="list-style-type: none"> – okoliczności zwołania kongresu wiedeńskiego – uczestnicy kongresu wiedeńskiego i ich rola w podejmowaniu decyzji – sto dni Napoleona, jego klęska pod Waterloo i upadek cesarza – postanowienia kongresu wiedeńskiego: zmiany ustrojowe i terytorialne – Święte Przymierze : jego cele i uczestnicy – znaczenie terminów: <i>restauracja, legitymizm, równowaga europejska</i>

2. Rewolucja przemysłowa	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny rewolucji przemysłowej – uwarunkowania i kierunki rozwoju przemysłu w Europie – pierwsze wielkie ośrodki przemysłowe w Europie – rozwój transportu – skutki gospodarcze rewolucji przemysłowej – wynalazki XIX w. – elektryczność i początki telekomunikacji – znaczenie terminów: <i>fabryka, kapitaliści, robotnicy, urbanizacja, industrializacja</i> – postacie: James Watt, Michael Faraday, Samuel Morse
3. Nowe idee polityczne	<ul style="list-style-type: none"> – nowe ideologie: liberalizm, konserwatyzm, socjalizm i komunizm – teoretycy nowych ideologii – aspekty gospodarcze i społeczno-polityczne nowych ideologii – narodziny ruchu robotniczego i związki zawodowe – znaczenie terminów: <i>ideologia, wolna konkurencja, petycja, strajk, związek zawodowy</i> – postacie: <i>Adam Smith, Edmund Burke, Robert Owen, Karol Marks</i>
4. Przeciwno Świętemu Przymierzu	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie dekabrystów w Rosji – rewolucja lipcowa we Francji – przyczyny Wiosny Ludów – przebieg i skutki rewolucji lutowej we Francji – Wiosna Ludów na przykładzie Prus, Austrii, Węgier i Włoch – wojna krymska : przyczyny, przebieg i skutki – znaczenie terminów: <i>uwłaszczenie chłopów</i> – postać: Ludwik Napoleon Bonaparte
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału I	
Rozdział II. Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim	
1. Po upadku Księstwa Warszawskiego	<ul style="list-style-type: none"> – podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim – podstawowe zasady ustrojowe w Królestwie Polskim, Wielkim Księstwie Poznańskim i Rzeczypospolitej Krakowskiej – sytuacja społeczno-gospodarcza Polaków w zaborach pruskim, austriackim i w Królestwie Polskim – reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubelskiego w Królestwie Polskim – reformy uwłaszczeniowe w zaborze pruskim i austriackim – znaczenie terminów: <i>autonomia, protektorat, ziemie zabrane</i>
2. Powstanie listopadowe	<ul style="list-style-type: none"> – działalność opozycyjna i spiskowa (Towarzystwo Filomatów, Towarzystwo Filaretów, Towarzystwo Patriotyczne, Sprzysiężenie Podchorążych) : pojęcia: cenzura, konspiracja, kaliszanie – przyczyny wybuchu powstania listopadowego – przebieg powstania i charakterystyka walk powstańczych – wojna polsko-rosyjska – wielkie bitwy powstania listopadowego i walki powstańcze poza Królestwem Polskim – przyczyny klęski powstania listopadowego – znaczenie terminów: <i>noc listopadowa, detronizacja, dyktator</i> – postacie: Piotr Wysocki, Emilia Plater, Józef Sowiński, car Mikołaj I

3. Polacy po powstaniu listopadowym	<ul style="list-style-type: none"> – rozmiary i znaczenie Wielkiej Emigracji – stronnictwa polityczne polskiej emigracji i ich programy polityczno-społeczne (Komitet Narodowy Polski, Towarzystwo Demokratyczne Polskie, Hotel Lambert, Gromady Ludu Polskiego) – skutki powstania w Królestwie i na ziemiach zabranych – represje popowstaniowe – zmiany ustrojowe w Królestwie Polskim i początki rusyfikacji – represje w zaborze pruskim – działalność spiskowa po powstaniu listopadowym – znaczenie terminów: <i>Statut organiczny, kontrybucja, kościół grekokatolicki, rusyfikacja, katorga</i> – postacie: Szymon Konarski, ksiądz Piotr Ściegienny
4. Wiosna Ludów na ziemiach polskich	<ul style="list-style-type: none"> – wzniesienie powstania narodowego w 1846r w zaborze pruskim, powstanie krakowskie – rabacja galicyjska i jej następstwa – przebieg i skutki Wiosny Ludów w Wielkopolsce – początki działalności polskich działaczy narodowych na Mazurach i Śląsku – przebieg oraz skutki Wiosny Ludów w Galicji – znaczenie hasła: <i>Za wolność naszą i waszą</i> – udział Polaków w europejskiej Wiośnie Ludów – znaczenie terminu: <i>rabacja</i> – postacie: Jakub Szela, Edward Dembowski, Ludwik Mierosławski, Józef Lompa, Józef Bem
5. Kultura polska pod zaborami	<ul style="list-style-type: none"> – kultura polska i oświata w zaborach pruskim, austriackim oraz w Rzeczypospolitej Krakowskiej – idee romantyzmu oraz polski mesjanizm – osiągnięcia kultury polskiej doby romantyzmu – początki badań historii Polski – znaczenie terminów: <i>racjonalizm, romantyzm, mesjanizm</i> – postacie: Fryderyk Chopin, Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Andrzej Towiański, Artur Grottger, Joachim Lelewel
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału II	
Rozdział III. Europa i Świat po Wiośnie Ludów	
1. Stany Zjednoczone w XIX wieku	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój terytorialny Stanów Zjednoczonych – rozwój demograficzny, napływ imigrantów, osadnictwo i los rdzennych mieszkańców Ameryki Północnej – dualizm gospodarczy i polityczny Stanów Zjednoczonych w połowie XIX w. – problem niewolnictwa i ruch abolicjonistyczny – przyczyny, przebieg wojny secesyjnej oraz skutki wojny domowej – znaczenie terminów: <i>abolicjonizm, secesja, Unia, Konfederacja, dyskryminacja, *Ku-Klux-Klan</i> – postacie: Abraham Lincoln

<p>2. Zjednoczenie Włoch i Niemiec</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rola Piemontu w procesie jednoczenia Włoch – przebieg wojny z Austrią i rola Francji w zjednoczeniu Włoch – wyprawa „tysiąca czerwonych koszul” – zjednoczenie Włoch i powstanie Królestwa Włoskiego – koncepcje zjednoczenia Niemiec – rola Prus w procesie jednoczenia: kanclerz Otto von Bismarck – wojny Prus z Danią, Austrią i Francją oraz ich znaczenie dla poszerzania wpływów pruskich w Niemczech – proklamacja Cesarstwa Niemieckiego – znaczenie terminów: <i>czerwone koszule, kanclerz</i> – postacie: Wiktor Emanuel II, Giuseppe Garibaldi, Otto von Bismarck, Wilhelm I
<p>3. Kolonializm w XIX w.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny ekspansji kolonialnej w XIXw. – kolonizacja Afryki oraz polityka kolonialna w Azji – gospodarcza i społeczna rola kolonii w XIX w. – konflikty kolonialne – imperium kolonialne Wielkiej Brytanii – znaczenie terminu <i>kolonializm, wojny burskie</i> – postać: królowa Wiktorja
<p>4. Przemiany polityczno – społeczne w Europie</p>	<ul style="list-style-type: none"> – demokratyzacja Życia politycznego – rozwój ruchu robotniczego – narodziny nurtu socjaldemokratycznego – anarchizm i jego ideologia – początki chrześcijańskiej demokracji – rozwój ideologii nacjonalistycznych – wpływ przemian cywilizacyjnych na proces emancypacji kobiet – znaczenie terminów: <i>społeczeństwo industrialne, anarchizm, nacjonalizm, syjonizm, emancypacja, sufrażystki</i> –postać: papież Leon XIII
<p>5. Postęp techniczny i kultura przełomu XIX i XX wieku</p>	<ul style="list-style-type: none"> – teoria ewolucji i jej znaczenie dla nauki – rozwój nauk przyrodniczych oraz rola medycyny i higieny w II połowie XIX w. – odkrycia z dziedziny fizyki: promieniotwórczość pierwiastków – rozwój komunikacji i środków transportu – budowa wielkich kanałów i ich znaczenie (Kanał Sueski i Panamski) – nowe nurty w literaturze, malarstwie, muzyce i architekturze w 2 połowie XIX w (secesja, impresjonizm) – postacie: Karol Darwin, Maria Skłodowska – Curie, Ludwik Pasteur, bracia Wright, bracia Lumière – narodziny kultury masowej (radio, kino) – upowszechnienie sportu i kultury fizycznej – znaczenie terminów: <i>realizm, naturalizm, impresjonizm, historyzm, secesja</i>
<p>Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału III</p>	
<p>Rozdział IV. Ziemie polskie po Wiośnie Ludów</p>	
<p>1. Powstanie styczniowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> – początki pracy organicznej na ziemiach polskich – odwilż posewastopolska w Rosji i Królestwie Polskim

	<ul style="list-style-type: none"> – manifestacje patriotyczne i „rewolucja moralna”: wzrost aktywności polskiego społeczeństwa – polityka Aleksandra Wielopolskiego i jego reformy – bezpośrednie przyczyny wybuchu powstania styczniowego – wymowa i znaczenie manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego – przebieg i charakter walk powstańczych w Królestwie Polskim i na Litwie – rola dyktatorów i Rządu Narodowego – kwestia chłopska podczas powstania styczniowego: dekret cara o uwłaszczeniu – znaczenie terminów: „rewolucja moralna”, <i>biali</i>, <i>czerwoni</i>, <i>branka</i>, <i>dyktator</i>, <i>państwo podziemne</i>, <i>wojna partyzancka</i> – postacie: Aleksander wielopolski, Romuald Traugutt, Ludwik Mierosławski
<p>2. Po powstaniu styczniowym</p>	<ul style="list-style-type: none"> – represje wobec uczestników powstania styczniowego – likwidacja odrębności Królestwa Polskiego – polityka rusyfikacji urzędów i szkolnictwa – represje wobec Kościoła katolickiego i unickiego – sposoby oporu Polaków przed polityką rusyfikacji – znaczenie terminów: <i>rusyfikacja</i>, <i>Uniwersytet Latający</i>, <i>tajne komplety</i>, <i>kibitka</i> – polityka germanizacji w zaborze pruskim – <i>rugie pruskie</i>, <i>działalność Hakaty</i> i polityka <i>Kulturkampf</i> – autonomia Galicji i jej przejawy – polonizacja oświaty i rozwój kultury – postawy Polaków wobec polityki zaborców w zaborze pruskim i austriackim – <i>Świadomość narodowa Polaków pod zaborami</i> i proces powstawania nowoczesnego narodu polskiego – znaczenie terminów: <i>rugie pruskie</i>, <i>Komisja Kolonizacyjna</i>, <i>Kulturkampf</i>, <i>ustawa kagańcowa</i>, <i>strajk szkolny</i>, <i>germanizacja</i>, <i>rusyfikacja</i>, <i>trójjoloizm</i> – postacie: abp Mieczysław Ledóchowski, Michał Drzymała
<p>3. Zmiany społeczno – gospodarcze na ziemiach polskich</p>	<ul style="list-style-type: none"> – przemiany gospodarcze i społeczne na ziemiach polskich w 2 poł. XIX w. – specyfika sytuacji gospodarczej poszczególnych zaborów – inne narodowości na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej – postęp cywilizacyjny na ziemiach polskich w 2 połowie XIX w. – znaczenie terminów: <i>emigracja zarobkowa</i>, <i>ziemiaństwo</i> – postacie: Hipolit Cegielski, Ignacy Łukasiewicz, Franciszek Stefczyk

<p>6. Działalność polityczna na ziemiach polskich</p>	<ul style="list-style-type: none"> – okoliczności narodzin nowych ruchów politycznych na ziemiach polskich – założenia programowe i działalność partii politycznych socjalistycznych, narodowo-socjalistycznych i ludowych – podziały na polskiej scenie politycznej na przełomie XIX i XX w. – przyczyny rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich, jej kontekst narodowy i społeczny – przebieg rewolucji lat 1905-1907 – orientacja proaustriacka i prorosyjska: ich oczekiwania polityczne i najważniejsi działacze – powstanie organizacji niepodległościowych (Związek Walki Czynnej, Związek Strzelecki) – znaczenie terminów: <i>solidaryzm narodowy, antysemityzm</i> – postacie: Ludwik Waryński, Józef Piłsudski, Roman Dmowski, Józef Mirecki, Stefan Okrzeja – znaczenie terminów: <i>organizacja paramilitarna</i>
---	---

<p>7. Kultura polska na przełomie XIX i XX wieku</p>	<ul style="list-style-type: none"> – program polskiego pozytywizmu i jego wybitni przedstawiciele – znaczenie pracy organicznej i pracy u podstaw dla społeczeństwa – wzrost popularności powieści i malarstwa historycznego – Młoda Polska i jej wkład w rozwój kultury polskiej przełomu wieków – początki kultury masowej na ziemiach polskich – znaczenie terminów: <i>modernizm, Młoda Polska, realizm</i> – postacie: Bolesław Prus, Henryk Sienkiewicz, Maria Konopnicka, Jan Matejko, Stanisław Wyspiański, Helena Modrzejewska
--	---

Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału IV

Rozdział V. Pierwsza wojna światowa

<p>1. Świat na drodze ku wojnie światowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rola nowych mocarstw (Stany Zjednoczone, Niemcy i Japonia) w zmianie układu sił na świecie – wojna rosyjsko-japońska i jej znaczenie – wyścig zbrojeń – nowe rozwiązania techniczne – narastanie konfliktów politycznych, gospodarczych i militarnych między państwami europejskimi – powstanie trójprzymierza i trójporozumienia – wojny bałkańskie i ich skutki – znaczenie terminów: <i>trójprzymierze, trójporozumienie, kocioł bałkański</i>
<p>2. Na frontach I wojny światowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rola zamachu w Sarajewie – działania na froncie zachodnim (bitwy nad Marną, pod Ypres, Verdun, nad Sommą) – walki na froncie wschodnim (pod Tannenbergiem i Gorlicami) – działania wojenne na morzach i ich znaczenie – okoliczności przystąpienia Stanów Zjednoczonych do wojny – zakończenie działań wojennych: traktat brzeski, rozejm w Compiègne – znaczenie terminów: <i>wojna błyskawiczna, wojna pozycyjna, państwa centralne</i> –postać: arcyksiążę Franciszek Ferdynand Habsburg

3. Rewolucje w Rosji	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lutowej w Rosji – okres dwuwładzy: konflikt wewnętrzny (działalność Lenina, tzw. tezy kwietniowe) – rewolucja październikowa i jej skutki – wojna domowa i interwencje sił ententy – następstwa polityczne i międzynarodowe rewolucji bolszewickiej i wojny domowej – znaczenie terminów: <i>mienszewicy, bolszewicy, Biała Gwardia, Armia Czerwona, Czeka</i> – postacie: car Mikołaj, Aleksander Kiereński, Włodzimierz Lenin, Feliks Dzierżyński
4. Sprawa polska podczas I wojny Światowej	<ul style="list-style-type: none"> – postawy Polaków w sytuacji nadchodzącej wojny – działania I Kompanii Kadrowej i Legionów Polskich – kryzys przysięgowy i jego znaczenie – działalność polskich formacji zbrojnych u boku Rosji – powstanie Błękitnej Armii gen. J. Hallera – Akt 5 listopada i jego znaczenie dla sprawy polskiej – państwa ententy wobec sprawy polskiej – znaczenie orędzia prezydenta T.W. Wilsona dla sprawy polskiej – udział Polaków w obradach konferencji pokojowej w Paryżu i jej decyzje w sprawie polskiej – terminy: <i>Legiony Polskie, kryzys przysięgowy, Akt 5 listopada, Rada Regencyjna, linia Curzona</i> – Postacie: Józef Haller, Ignacy Jan Paderewski, Thomas Woodrow Wilson, Roman Dmowski, Władysław Grabski

Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału V

Rozdział VI. Świat w okresie międzywojennym

1. Świat po I wojnie światowej	<ul style="list-style-type: none"> – skutki społeczne, ekonomiczne i polityczne I wojny światowej – traktat wersalski i traktaty pokojowe z państwami centralnymi oraz ich postanowienia – powstanie Ligi Narodów i jej znaczenie – powstanie nowych państw lub odzyskanie niepodległości przez narody europejskie (Polska, Czechosłowacja, Królestwo SHS (Jugosławia), Litwa, Łotwa, Estonia, Finlandia, Irlandia) – konferencja w Locarno i jej postanowienia – wielki kryzys gospodarczy: przyczyny i jego skutki polityczne – znaczenie terminów: <i>Wielka Czwórka, ład wersalski, mały traktat wersalski, demilitaryzacja, państwo monoetniczne, Liga Narodów, czarny czwartek, New Deal</i> –postać: Franklin Delano Roosevelt
--------------------------------	---

<p>2. Narodziny faszyzmu</p>	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny powojennego kryzysu demokracji – narodziny i rozwój włoskiego faszyzmu (ideologia, działalność partii faszystowskiej) – przejście władzy przez B. Mussoliniego i budowa państwa totalitarnego – powstanie i rozwój niemieckiego narodowego socjalizmu (ideologia, działalność partii narodowosocjalistycznej) – przejście władzy przez A. Hitlera, budowa społeczeństwa totalitarnego – represje i zbrodnie nazistów w pierwszych latach rządów – znaczenie terminów: <i>faszyzm, marsz na Rzym, narodowy socjalizm (nazizm), system monopartyjny, propaganda, totalitaryzm, autorytaryzm, antysemityzm, ustawy norymberskie, „noc długich noży”, obóz koncentracyjny, „noc kryształowa”, Hitlerjugend</i> – postacie: Benito Mussolini, Adolf Hitler, Josef Goebbels, Heinrich Himmler
<p>3. ZSRS – imperium komunistyczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> – ekspansja terytorialna Rosji Radzieckiej – utworzenie ZSRS (dawniej ZSRR) – okoliczności przejścia władzy przez J. Stalina i metody rządów – funkcjonowanie gospodarki w ZSRS w okresie międzywojennym – terror komunistyczny i wielka czystka – propaganda komunistyczna – stosunki sowiecko-niemieckie w okresie międzywojennym: znaczenie współpracy tych państw – powstanie, cele i działalność Kominternu – znaczenie terminów: <i>stalinizm, NKWD, kultura jednostki, wielka czystka, komunizm wojenny, Nowa Ekonomiczna Polityka, kolektywizacja, gospodarka planowa, Gułag, łagry, Komintern</i> – postać: Józef Stalin
<p>4. Kultura i zmiany społeczne w okresie międzywojennym</p>	<ul style="list-style-type: none"> – przemiany społeczne i obyczajowe po I wojnie Światowej – przemiany w modzie i życiu codziennym – rozwój nauki i techniki (wynalazki, środki transportu publicznego, motoryzacja, kino, radio, telewizja) – kultura masowa i jej wpływ na społeczeństwo – nowe kierunki w architekturze i sztuce – znaczenie terminów: <i>emancypacja, kultura masowa, mass media, produkcja taśmowa, indoktrynacja, funkcjonalizm</i> – postacie: Orson Wells, Charlie Chaplin
<p>5. Świat na drodze ku II wojnie Światowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – militaryzacja Niemiec i jej konsekwencje – wojna domowa w Hiszpanii i jej kontekst międzynarodowy – znaczenie zbliżenia politycznego Włoch, Niemiec i Japonii – okoliczności Anschlussu Austrii – polityka ustępstw Zachodu wobec Niemiec: konferencja w Monachium i jej następstwa – Europa w przededniu wojny: aneksja Czechosłowacji, zajęcie Kłajpedy przez III Rzeszę – ekspansja Japonii na Dalekim Wschodzie – znaczenie terminów: <i>remilitaryzacja, Anschluss, państwa Osi, polityka ustępstw (appeasement)</i> – postacie: Francisco Franco, Neville Chamberlain

Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału VI

Rozdział VII. Polska w okresie międzywojennym

1. Odrodzenie Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none">– sytuacja ziem polskich pod koniec I wojny Światowej– powstanie lokalnych ośrodków polskiej władzy: Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie, Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego, Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu i Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej w Lublinie– powrót J. Piłsudskiego z Magdeburga i przejęcie władzy– powołanie i pierwsze reformy rządu J. Moraczewskiego oraz rządu I.J. Paderewskiego– znaczenie terminów: <i>Naczelnik państwa, odrodzenie</i>–postacie: Ignacy Daszyński, Jędrzej Moraczewski
2. Kształtowanie się granic odrodzonej Polski	<ul style="list-style-type: none">– spór o kształt odrodzonej Polski– koncepcje granic i państwa: R. Dmowski i J. Piłsudski– spór polsko-ukraiński o Galicję Wschodnią– przebieg i skutki powstania wielkopolskiego– zaślubiny Polski z morzem (gen. J. Haller) i odzyskanie Pomorza– plebiscyty na Warmii, Mazurach i Powiślu: wyniki– wojna polsko-bolszewicka 1920 r (wyprawa na Kijów, bitwa warszawska, pokój w Rydze i jego postanowienia)– problem Litwy Środkowej: bunt gen. L. Żeligowskiego i jego skutki– powstania śląskie (wybuchu III powstania śląskiego) oraz skutki– wojna o Śląsk Cieszyński– znaczenie terminów: <i>koncepcja inkorporacyjna oraz federacyjna, Orłęta Lwowskie, „cud nad Wisłą”, linia Curzona, bunt Żeligowskiego, plebiscyt</i>– postacie: Symon Petlura, Lucjan Żeligowski, Wojciech Korfanty
3. Rządy parlamentarne	<ul style="list-style-type: none">– początki odbudowy państwowości polskiej: trudności w unifikacji państwa– postanowienia małej konstytucji 1919 r– ustrój II Rzeczypospolitej w świetle konstytucji z marca 1921 r.– sytuacja międzynarodowa odrodzonego państwa polskiego na początku lat 20-tych– sojusze z Francją i Rumunią– elekcja G. Narutowicza na prezydenta i jego zabójstwo– rząd W. Grabskiego i jego reformy– charakterystyka rządów parlamentarnych w latach 1919–1926– znaczenie terminów: <i>sejm ustawodawczy, mała konstytucja, konstytucja marcowa, kontrasygnata, Wschodnie, dywersja, Korpus Ochrony Pogranicza</i>–postacie: Wincenty Witos, Wojciech Korfanty, Gabriel Narutowicz, Stanisław Wojciechowski

<p>4. Zamach majowy i rządy sanacyjne</p>	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny i przejawy kryzysu rządów parlamentarnych w II RP – przebieg i skutki zamachu majowego 1926 r – wybór I. Mościckiego na prezydenta – wzmocnienie władzy wykonawczej: wprowadzenie noweli sierpniowej i konstytucji kwietniowej 1935 r – stosunek rządów sanacyjnych do opozycji politycznej (proces brzeski, wybory brzeskie) – stosunki międzynarodowe: koncepcja Międzymorza, polityka równowagi – relacje z Niemcami i ZSRS (traktat o nieagresji, deklaracja o niestosowaniu przemocy) – Śmierć J. Piłsudskiego i walka o władzę w obozie sanacji – polski autorytaryzm na tle europejskim – znaczenie terminów: <i>przewrót majowy, piłsudczycy, sanacja, autorytaryzm, nowela sierpniowa, BBWR, Centrolew, wybory brzeskie, proces brzeski, konstytucja kwietniowa, Berezka Kartuska</i> –postacie: Ignacy Mościcki, Walery Sławek, Józef Beck, Edward Rydz-Śmigły
<p>5. Osiągnięcia II Rzeczypospolitej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – problemy gospodarki II RP (różnice w rozwoju gospodarczym ziem polskich, trudności w integracji, podział na Polskę A i B) – reformy gospodarcze: reformy W. Grabskiego (walutowa) i E. Kwiatkowskiego (Gdynia, COP) – wielki kryzys ekonomiczny w Polsce i jego skutki – struktura społeczna, narodowościowa i wyznaniowa II RP – polityka II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych – znaczenie terminów: <i>Polska A i B, magistrala węglowa, reforma walutowa, COP, asymilacja narodowa, getto ławkowe, numerus clausus</i> – postacie: Eugeniusz Kwiatkowski, Władysław Grabski
<p>6. Kultura i nauka II RP</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój szkolnictwa w II Rzeczypospolitej – osiągnięcia polskiej nauki (filozofia, matematyka, chemia) – dorobek i twórcy polskiej kultury w dwudziestoleciu (literatura, poezja, malarstwo, architektura) – rozwój polskiej kinematografii – znaczenie terminów: <i>analfabetyzm, awangarda, Enigma, Luxtorpeda</i> – postacie: Stefan Banach, Władysław Reymont, Stefan Żeromski, Witold Gombrowicz, Bruno Schulz, Stanisław Ignacy Witkiewicz, Julian Tuwim, Zofia Nałkowska, Maria Dąbrowska, Franciszek Żwirko i Stanisław Wigura
<p>7. Schyłek niepodległości</p>	<ul style="list-style-type: none"> – postawa Polski wobec decyzji konferencji monachijskiej – zajęcie Zaolzia przez Polskę – niemieckie żądania wobec Polski – postawa władz polskich wobec roszczeń Hitlera – zacieśnienie współpracy Polski z Francją i Wielką Brytanią – pakt Ribbentrop–Mołotow i jego konsekwencje – postawa społeczeństwa polskiego wobec zagrożenia wojną – postacie: Joachim von Ribbentrop, Władysław Mołotow
<p>Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału VII</p>	

e) Dla klasy VIII.

* Gwiazdką oznaczono tematy dodatkowe (nieobowiązkowe).

Temat lekcji	Zagadnienia, materiał nauczania
Rozdział I. II wojna Światowa	
1. Napaść na Polskę	<ul style="list-style-type: none"> - Niemieckie przygotowania do wojny - Polacy w przededniu wojny - Wybuch wojny - Przebieg walk - Napaść sowiecka 17.09.1939 r - Zakończenie walk i bilans wojny obronnej
2. Podbój Europy przez Hitlera i Stalina	<ul style="list-style-type: none"> - Wojna zimowa ZSRS z Finlandią - Atak III Rzeszy na kraje skandynawskie (Dania, Norwegia) - Agresja niemiecka na Europę Zachodnią - Klęska Francji - Bitwa o Anglię - Wojna na Bałkanach
* Dlaczego Niemcy nie zdobyli Anglii?	<ul style="list-style-type: none"> - Jak pokonać flotę brytyjską? - Bitwa o Anglię - Pierwsza porażka Hitlera
3. Wojna III Rzeszy z ZSRS	<ul style="list-style-type: none"> - Przygotowania do wojny - Atak niemiecki na ZSRS - Wielka Wojna Ojczyźniana - Stosunek ludności ZSRS do okupanta - Walki o Leningrad i Stalingrad
4. Polityka okupacyjna III Rzeszy	<ul style="list-style-type: none"> - Polityka niemiecka wobec ziem okupowanych - Ruch oporu w okupowanej Europie - Polityka niemiecka wobec Żydów - Holokaust - Postawy wobec Holokaustu
5. Wojna poza Europą	<ul style="list-style-type: none"> - Walki w Afryce Północnej - Wojna na Atlantyku - Przystąpienie Japonii do wojny - Ofensywa japońska w Azji
6. Droga do zwycięstwa	<ul style="list-style-type: none"> - Początek Wielkiej Koalicji - Bitwa na Łuku Kurskim i jej następstwa - Walki na Sycylii i we Włoszech - Konferencja w Teheranie - Otwarcie drugiego frontu w Europie
7. Koniec II wojny światowej	<ul style="list-style-type: none"> - Ład jałtański - Koniec wojny w Europie - Walki na Dalekim Wschodzie - Kapitulacja Japonii
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału I	

ROZDZIAŁ II. Polacy podczas II wojny Światowej

1. Dwie okupacje	<ul style="list-style-type: none">– Podział ziem polskich– Okupacja niemiecka– Terror hitlerowski– Okupacja sowiecka– Deportacje w głąb ZSRS
2. Władze polskie na uchodźstwie	<ul style="list-style-type: none">– Powstanie polskiego rządu na emigracji– Stosunki polsko - sowieckie– Armia Polska w ZSRS– Sprawa katyńska– Śmierć gen. W. Sikorskiego
3. Polskie Państwo Podziemne	<ul style="list-style-type: none">– Początki działalności konspiracyjnej– Powstanie Armii Krajowej i dowódcy organizacji– Działalność ZWZ-AK– Polityczne podziały polskiego podziemia– Polskie Państwo Podziemne
* Zbrojne akcje polskiego ruchu oporu	<ul style="list-style-type: none">– Akcja pod Arsenalem– Akcja „Główki”
4. Społeczeństwo polskie pod okupacją	<ul style="list-style-type: none">– Niemiecki terror– Postawy Polaków wobec okupacji– Zagłada polskich Żydów– Powstanie w getcie warszawskim– Polacy wobec Holokaustu– Rzeź wołyńska
5. Plan „Burza” i powstanie warszawskie	<ul style="list-style-type: none">– Plan „Burza” i jego przebieg– Przyczyny wybuchu powstania warszawskiego– Wybuch powstania– 63 dni walk powstańczych– Upadek i skutki powstania
6. Polacy w koalicji antyhitlerowskiej	<ul style="list-style-type: none">– Armia Polska we Francji– Polskie Siły Zbrojne w Wielkiej Brytanii– Polacy podczas walk w Europie Zachodniej– Wojsko Polskie w ZSRS
7. Sprawa polska pod koniec wojny	<ul style="list-style-type: none">– Polska lubelska– Jałta a sprawa polska– Represje wobec Polskiego Państwa Podziemnego– Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału II	
Rozdział III. Świat po II wojnie światowej	
1. Powojenny podział świata	<ul style="list-style-type: none">– Skutki II wojny światowej– Konferencja w Poczdamie– Procesy norymberskie– Powstanie ONZ– Plan Marshalla - plan pomocy gospodarczej

	<ul style="list-style-type: none"> - Okupacja Niemiec
2. Początek zimnej wojny	<ul style="list-style-type: none"> - Ekspansja komunizmu w Europie - Doktryna H. Trumana - Kryzys berliński - Powstanie NATO - Powstanie berlińskie - Powstanie dwóch państw niemieckich i budowa muru.
* Historia muru berlińskiego	<ul style="list-style-type: none"> - Miasto podzielone żelazną kurtyną - Ucieczka do lepszego świata - Solidarni z berlińczykami - Upadek muru

3. Za żelazną kurtyną	<ul style="list-style-type: none"> - ZSRS po II wojnie światowej - Kraje demokracji ludowej - Odwilż w bloku wschodnim po śmierci Stalina - Powstanie węgierskie 1956 r - Polityka odprężenia
4. Daleki Wschód po II wojnie światowej	<ul style="list-style-type: none"> - Wojna domowa w Chinach - Polityka wewnętrzna Mao Zedonga - Wojna koreańska - Klęska Francji w Indochinach
5. Rozpad systemu kolonialnego	<ul style="list-style-type: none"> - Przyczyny rozpadu systemu kolonialnego - Powstanie Indii i Pakistanu - Konflikt indyjsko-pakistański - Upadek kolonializmu w Afryce - Kraje Trzeciego Świata
6. Konflikt na Bliskim Wschodzie	<ul style="list-style-type: none"> - Powstanie państwa Izrael - Kryzys sueski - Wojny: sześciodniowa i Jom Kippur - Konflikt palestyński pod koniec XX w. - Rewolucja islamska w Iranie - I wojna w Zatoce Perskiej
7. Zimna wojna i wyścig zbrojeń	<ul style="list-style-type: none"> - Rywalizacja Wschód – Zachód - Kryzys kubański - Wojna w Wietnamie - Rządy Breżniewa - Praska wiosna
8. Droga ku wspólnej Europie	<ul style="list-style-type: none"> - Demokratyzacja Europy Zachodniej i upadek europejskich dyktatur - Początek integracji europejskiej - Od EWG do Unii Europejskiej

9. Przemiany społeczne i kulturowe w drugiej połowie XX w.	<ul style="list-style-type: none"> - Rewolucja obyczajowa i ruchy kontestatorskie - Bunt studentki - Ruchy feministyczne - Terroryzm polityczny - Walka z segregacją rasową - Sobór Watykański II
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału III	
Rozdział IV. Polska po II wojnie Światowej	
1. Początki władzy komunistów w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> - Nowa Polska - Przesiedlenia ludności na ziemiach polskich - Postawy polskiego społeczeństwa wobec władzy - Referendum ludowe - Sfałszowane wybory
* Jak Polacy zajmowali Ziemie Odzyskane?	<ul style="list-style-type: none"> - Przejmowanie kontroli nad państwem - Napływ osadników i zagospodarowywanie Ziem Odzyskanych - "Sami swoi" - przykład repatriacji
2. Opór społeczny wobec komunizmu	<ul style="list-style-type: none"> - Początek terroru i represje komunistyczne - Podziemie antykomunistyczne - Jak ujawniano kulisy bezpieki?
3. Powojenna odbudowa	<ul style="list-style-type: none"> - Zniszczenia wojenne - Zagospodarowanie Ziem Odzyskanych - Reforma rolna - Nacjonalizacja przemysłu i handlu - Plan trzyletni
4. Polska w czasach stalinizmu	<ul style="list-style-type: none"> - Powstanie PZPR - Przemiany gospodarczo-społeczne - Próba kolektywizacji - Stalinizm w Polsce - Socrealizm w kulturze - Konstytucja stalinowska 1952 roku - Walka z Kościołem katolickim
5. Polski Październik	<ul style="list-style-type: none"> - PRL po Śmierci Stalina - Spory wewnętrzne w PZPR - Poznański Czerwiec 1956 r - Początki rządów Gomułki
6. PRL w latach 1956 – 1970	<ul style="list-style-type: none"> - Mała stabilizacja - Spór z Kościołem - Początek opozycji - Marzec 1968 r. - Grudzień 1970 r.
7. Polska w latach 70. XX wieku	<ul style="list-style-type: none"> - „Druga Polska” Edwarda Gierka - Rozwój Polski na kredyt - Niepowodzenia gospodarcze - „Propaganda sukcesu”

	– Nowelizacja konstytucji
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału IV	
Rozdział V. Upadek komunizmu	
1. Początki opozycji demokratycznej w Polsce	– Czerwiec 1976 roku – Powstanie opozycji – Rozwój opozycji – Wybór Jana Pawła II na papieża i pielgrzymka do Polski
2. Powstanie „Solidarności”	– Strajki sierpniowe – Utworzenie NSZZ „Solidarność” – I Zjazd NSZZ „Solidarność” – Na drodze do konfrontacji
3. Stan wojenny i schyłek PRL	– Wprowadzenie stanu wojennego – Świat wobec sytuacji w Polsce – Reakcja społeczeństwa – Opozycja antykomunistyczna poza „Solidarnością” – Ostatnie lata PRL
* Jak Pomarańczowa Alternatywa walczyła z komunizmem?	– Początki Pomarańczowej Alternatywy – Po co robić happeningi? – We Wrocławiu – Działalność – po Okrągłym Stole
4. Rozpad bloku wschodniego	– Kryzys ZSRS i zmiana sytuacji międzynarodowej – Próby reform w ZSRS : Michaił Gorbaczow – Jesień Ludów i rozpad ZSRS – Powstanie nowych państw

5. Początek III Rzeczypospolitej	– Geneza Okrągłego Stołu i przebieg rozmów opozycji z władzą – Wybory czerwcowe – Budowa III Rzeczypospolitej
----------------------------------	---

Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału V	
Rozdział V. Polska i świat w nowej epoce	
1. Europa po rozpadzie ZSRS	– Europa na przełomie XX i XIX wieku – Rosja w nowej rzeczywistości – Wojny w Czeczenii – Wojna w Jugosławii
*Terroryzm w walce o niepodległość	– Pierwsze zamachy – Śmierć w teatrze i atak na szkołę
2. Konflikty na świecie po 1989 roku	– Daleki Wschód – Kraje afrykańskie – Współczesne konflikty na świecie – Konflikt palestyńsko - izraelski – Wojna z terroryzmem

3. Polska w latach 90. XX w.	<ul style="list-style-type: none"> - Reformy gospodarcze - Koszty społeczne transformacji ustrojowej - Rozpad obozu solidarnościowego - Sytuacja wewnętrzna Polski - Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
4. Polska w NATO i EU	<ul style="list-style-type: none"> - Polityka zagraniczna - Polska droga do Unii Europejskiej - Polskie społeczeństwo wobec Unii - Polska w strukturach NATO - Polska w wojnie z terroryzmem
5. Świat w erze globalizacji	<ul style="list-style-type: none"> - Globalizacja - Rewolucja informacyjna - Kultura masowa - Globalna wioska czy globalne miasto? - Współczesne migracje
6. Wyzwania współczesnego świata	<ul style="list-style-type: none"> - Problemy demograficzne - Nierówności społeczne - Przemoc zorganizowana - Zagrożenie terrorystyczne - Zagrożenia ekologiczne
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału VI	